

Ambitie: Besturen vanuit Toekomstvisie 2030

De inwoners en bedrijven van Scherpenzeel hebben recht op een gemeente met bestuurlijke daadkracht, met zorgvuldige democratische processen en een goede behartiging van hun belangen in de regio. De stem van Scherpenzeel moet worden gehoord in de gemeentelijke en regionale besluitvorming. We willen maatschappelijke uitdagingen en opgaven centraal stellen, relevante actoren bij elkaar brengen en laten samenwerken met een democratisch bestuur dat betrouwbaar, integer en responsief is.

Naast reguliere taken volgen decentralisaties en nieuwe gemeentelijke opgaven elkaar in rap tempo op. Een gemeente is bestuurskrachtig als zij in staat is haar verantwoordelijkheden te definiëren, in te schatten welke partners bij de diverse oplossingsrichtingen noodzakelijk zijn en met die partners tot een goede aanpak van de problemen komen.

Beelden en beeldvorming

De Stuurgroep heeft zich ten doel gesteld niet achterom te kijken, maar vooruit te kijken naar de situatie zoals wij die wensen voor een ambitieuze zelfstandige gemeente. Daarbij ontkomen we er echter niet aan om, aan de hand van de beelden die over de bestuurskracht in Scherpenzeel bestaan, ook kritisch in de spiegel te kijken, en mogelijke verbeterpunten voortvarend ter hand te nemen. Deze notitie gaat in op de volgende vragen:

- Welke beelden bestaan er ten aanzien van Scherpenzeel, en wat is onze reactie daarop?
- Welke stappen kan / wil Scherpenzeel zetten om haar bestuurskracht te versterken?

Daarbij is **de vraag, of het beeld wel klopt** dat de ‘buitenwereld’ van de bestuurskracht in Scherpenzeel heeft, niet zozeer relevant. Zoals geregeld (o.a. in gesprekken met mede-overheden) is gememoreerd, is **vertrouwen** in onze bestuurskracht een essentiële voorwaarde voor een zelfstandige toekomst van Scherpenzeel. Beeldvorming speelt hierbij een belangrijke rol. Vertrouwen vraagt om reflectie op de beelden die bestaan, evenzogoed als om het benoemen van die elementen, die onze bestuurskracht kunnen versterken.

Samengevat zijn de beelden die over Scherpenzeel bestaan te rubriceren als:

1. In een kleine vijver is het lastig vissen
2. Het rommelt al jaren in de Scherpenzeelse politiek
3. De raad gaat (te) veel op de stoel van het college zitten
4. Scherpenzeel is niet effectief in regionale verbanden (en komt meer halen dan brengen)

1) Beeld: In een kleine vijver is het lastig vissen.

Sommige politieke partijen hebben in een kleine gemeente als Scherpenzeel moeite om voldoende (goede) kandidaten te werven. Dit blijkt onder meer uit het feit dat de VVD er bij de afgelopen verkiezingen niet in slaagde een kandidatenlijst te presenteren. Daarnaast is het werk in een kleine gemeenteraad, met beperkte ondersteuning, relatief zwaar. Alhoewel het raadswerk in een kleine gemeente, waar je gemakkelijk herkend wordt op straat, zeker zijn charmes heeft, bestaat tegelijkertijd de angst dat de zwaarte van het raadswerk (in combinatie met de lage vergoedingen die gesteld zijn voor raadsleden in een kleine gemeente) mensen afschrikt.

De vrees bestaat dat de beperkte omvang van de Scherpenzeelse vijver de doorstroming in de raad belemmert, wat (op termijn) ten koste kan gaan van de gewenste representativiteit (diversiteit) en kwaliteit van onze volksvertegenwoordigers, en in het verlengde daarvan de (visvijver voor) door hen benoemde wethouders.

➤ *Wat doen we daar aan?*

Ook een kleine vijver kan tot goede visvangst leiden, tenminste: indien je de 'vissen' voert, en je 'vangstmethode' optimaliseert. Een aantal fracties werkt, naast burgerraadsleden, ook met fractievolgers, die actief bij het raadswerk worden betrokken. Daarmee bouwen zij aan toekomstige kwaliteit in hun fracties. In aanvulling daarop verkennen we andere manieren om nieuw talent in het gemeenteraadswerk te interesseren. We denken daarbij aan:

- Enthousiasmeren potentiële kandidaten d.m.v. doelgroepencommunicatie / uitnodigen schoolklassen
- Vergroten zichtbaarheid raad(swerk) door hieraan aandacht te besteden in gemeentelijke communicatie
- Oriëntatieprogramma 'raadslid, iets voor jou?' opnieuw aanbieden
- Opleidingsaanbod (aankomend) raadsleden
- Omvang fractie-ondersteuning: uitbreiding aantal burgerleden per fractie
- Versoepeling /loslaten woonplaatsvereiste voor wethouders (zodat, desgewenst, gemakkelijker wethouders van buiten kunnen worden aangetrokken)

2) Beeld: Het rommelt al jaren in de Scherpenzeelse politiek

Scherpenzeelse bestuurders en raadsleden lopen niet weg voor hun verantwoordelijkheid. Het lastige besluit waar wij nu voor staan is daar schoolvoorbeeld van. Vanuit onze focus op het realiseren van de ambities uit de Toekomstvisie nemen we de verantwoordelijkheid om tot een keuze te komen, ook als dat geen gemakkelijke is. Ook in andere gevoelige dossiers (o.a. Zwarte Land II) gaan we moeilijke keuzes niet uit de weg en durven we knopen door te hakken, zelfs in politiek spannende tijden. Het college stelt zich, ook als het lastig wordt, collegiaal op. Het laatste bestuurskrachtonderzoek van de provincie Gelderland dateert uit de vorige collegeperiode. Sindsdien is er veel veranderd. De verhoudingen staan minder op scherp dan in de vorige periode. Deels door nieuwe mensen in de raad, deels door investering in heisessies en vormingsbijeenkomsten. Vanzelfsprekend blijven er altijd (inhoudelijke) verschillen van inzicht, en ook verschillen in (persoonlijke) stijl van handelen, die tot conflict kunnen leiden. Op zich is dat niet erg, zolang dit niet verlamdend werkt en het de besluitvaardigheid en daadkracht van de Scherpenzeelse politiek niet aantast.

➤ *Wat doen we daar aan?*

In de huidige bestuursperiode is de Scherpenzeelse politiek in staat gebleken voorkomende verschillen van inzicht / stijl te ontstijgen, en gezamenlijk (proces)verantwoordelijkheid te nemen. Dit zien we met name terug in de innovatieve werkwijze, waarbij Raad, College en ambtelijke top gezamenlijk de schouders zetten onder het vervolgonderzoek naar de Toekomstvisie, en in een gezamenlijke stuurgroep aan een breed gedragen analyse werken. Vanzelfsprekend blijven de duale verhoudingen daarbij uitgangspunt: op basis van de gezamenlijke analyse zal de raad in december a.s. een politieke keuze maken.

Het nemen van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het proces, waarna een politieke keuze op inhoud kan volgen, wordt inmiddels breder toegepast. Zie bijv. brede bijeenkomst Uitgangspunten Omgevingsvisie.

3) Beeld: De raad gaat (te) veel op de stoel van het college zitten

Rolzuiverheid bevordert de effectiviteit en daadkracht van het gemeentebestuur. Dit vergt een dienende ambtelijke organisatie, terughoudendheid van de raad en zelfbewust opereren (rolneming) vanuit het college.

➤ *Wat doen we daar aan?*

Om de rol en taakverdeling tussen college en raad te markeren hanteren we bewust een eenduidig format in de stukken die van college naar raad worden gestuurd. Bij 'actieve informatieplicht vanuit het college' volstaat een memo, onderwerpen die in het kader van de kaderstellende en controlerende rol aan de raad worden voorgelegd worden in de vorm van een raadsvoorstel gepresenteerd.

We werken met Q&A-overzichten waarin alle politieke en maatschappelijke vragen rond een dossier aan de orde komen. Om tot een zorgvuldige afweging te komen nemen we participatie, ook voorafgaand aan een formeel besluitvormingstraject, serieus. We brengen de standpunten van de verschillende stakeholders in beeld, en communiceren op transparante wijze over rollen en intenties. In de (omgevings)dialogoog managen we verwachtingen en nemen we politieke verantwoordelijkheid. Door middel van klankbordgroepen geven we betekenisvol inhoud aan de betrokkenheid van raadsleden in participatietrajecten, waarbij we vasthouden aan de zuivere rollen- en verantwoordelijkheidscheiding tussen College en Raad.

De rolneming van het dagelijks bestuur wordt versterkt doordat we in Scherpenzeel werken met een 'wethoudersmodel' voor collegestukken; ambtelijke adviezen worden afgestemd in het portefeuillehoudersoverleg, de collegevoorstellen worden gedragen door de portefeuillehouder zelf. Het huidige college laat zich bovendien bijstaan door een coach om effectiever als team te opereren. Naar de toekomst toe:

- Het langjarig ontwikkelperspectief is gebaat bij een meer coachende rol van de (kroonbenoemde) burgemeester.
- Kwaliteit van de advisering: Scherpenzeel hanteert een beproefd effectieve adviseringssystematiek. Scherpenzeel bevordert de kwaliteit van college- en raadsvoorstellen door een ondersteunend trainingsprogramma.
- Strategische ondersteuning: recent is bovendien geïnvesteerd in uitbreiding van strategische denkracht door het aanstellen van een tweetal strategisch adviseurs.
- Ook vanuit de raad is steeds meer aandacht voor een zuivere rol- en taakverdeling. Waar we enerzijds bewust gezamenlijk de schouders onder majeure dossiers zetten, blijven we anderzijds gericht sturen op helderheid van rollen en verantwoordelijkheden in het besluitvormingsproces.
- We hanteren het 'participatiekompas' om bij het ontwerpen van participatietrajecten op voorhand duidelijkheid te verschaffen over de rol van participatie in het besluitvormingsproces, en de kaders, waarbinnen participatie plaats kan vinden, te expliciteren.
- Dit voorjaar staat een nieuwe participatienota op de Raadsagenda, ter vervanging van de huidige participatiekaders. Naast interactieve besluitvorming (participatie in enge zin) wordt daarbij ook gekeken naar interactiever dienstverlening, en uitnodigende spelregels voor burgerinitiatieven. Daarbij willen we adequater inspelen op maatschappelijke initiatieven en co creatie tussen maatschappelijke partners stimuleren en faciliteren.

4) Beeld: Scherpenzeel is niet effectief in regionale verbanden (en komt meer halen dan brengen)

Het is evident dat kleinere gemeenten minder (ambtelijke) capaciteit kunnen investeren in de regionale samenwerkingsverbanden. Onze kwetsbaarheid a.g.v. eenpitters-functies speelt hierbij zeker ook een rol. Scherpenzeel betreurt het beeld dat op dit punt is ontstaan, en heeft stappen genomen om haar regionale rol beter op te kunnen pakken.

➤ *Wat doen we daar aan?*

De afgelopen periode hebben we ons steentje bijgedragen door o.a. de beschikbaarstelling van ambtelijke ondersteuning voor de financiële processen van de Regio Foodvalley. Momenteel doen we dit zelfde in het kader van een veelomvattend WOB verzoek en governance. Ook wordt het voorzitterschap van het portefeuillehoudersoverleg Economische Zaken voor een periode van een half jaar waargenomen door Scherpenzeel.

Om de ambtelijke en bestuurlijke inbreng vanuit Scherpenzeel te versterken, is reeds beperkte extra capaciteit aangetrokken. De intermediairsrol is sinds kort belegd bij de strategische staf.

Naar de toekomst toe:

- In de toekomstbestendige, ambitieuze organisatie is voorzien in verdere versterking van de ambtelijke formatie. Daarmee investeren we in (de voorbereiding van) onze inbreng in regio-overleggen.
- Winst in de (voorbereiding van) de ambtelijke en bestuurlijke inbreng is verder te behalen door het ontschotten van de organisatie en meer integrale advisering (waardoor de kwetsbaarheid van de organisatie wordt ondervangen, en de voorbereiding aan kracht wint).
- Ook kan meer afstemming tussen de gemeentelijk vertegenwoordigers (ambtelijk, college, raad) bijdragen aan de effectiviteit van Scherpenzeel in regionaal verband.
- Om effectief op regionaal niveau te (blijven) opereren kan intensiever worden afgestemd / samengewerkt met andere (kleine) gemeentes binnen de regio. Scherpenzeel kan bewuster keuzes maken ten aanzien van wat we zelf willen doen, en wat we (in samenspraak) aan anderen overlaten.
- Effectief opereren in (wisselende) samenwerkingsverbanden vereist ook dat we keuzes maken en slim samenwerken. Op weg naar een toekomstbestendige en ambitieuze zelfstandige gemeente staan we voor een organisatiewijziging, waarin effectiviteit van onze inzet ten gunste van de samenleving vooropstaat. Dat impliceert een andere manier van werken, zowel binnenshuis, als in onze samenwerking met mede-overheden en maatschappelijke spelers.